

„ARMA SECRETĂ...”

Cum trebuie jucate primele mutări ale unei partide? Iată o întrebare la care iubitorii șahului caută de secole să dea răspunsuri. Într-unul din cele mai vechi documente privind șahul modern, în așa numitul „manuscris de la Göttingen”, scris în 1505, pe cele 33 de file de pergament sînt analizate în limba latină 12 deschideri așa cum le jucău maeștrii vremii; deschideri din care citeva — spaniola și franceza, de pildă — se joacă și astăzi, evident sub alte forme!

Practica maeștrilor face legea în deschideri. Mutările făcute de corifeli șahului, mai ales în partidele cîștigate, devin reguli. În varianta aceasta, se spune, cel mai bine este să se joace așa cum a mutat marele maestru X în partida cu Y jucată la turneul din... Liniile de joc adoptate de maeștri sînt consacrate în comentarii de reviste, în tratate de deschideri și în enciclopedii, în buletine de turnee și cărți răspindite în întreaga lume.

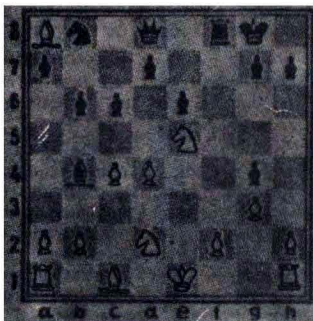
Dar, nici în șah nimic nu este etern. Mulți maeștri nu se mulțumesc cu sentințele altora, nu cred nimic pe cuvînt, pun la îndoială variante vechi și noi pe care le disecă în lungi analize solitare, încercînd să găsească idei noi. Din această neliniște creatoare se nasc de multe ori „arme secrete”, mutări neobișnuite, eficiente, capabile să surprindă pe viitorul adversar ghinionist...

Una din cele mai recente „arme secrete” a fost dezvăluită în primăvara aceasta cu prilejul celui de-al 50-lea campionat al U.R.S.S. Autorul „armei” este marele maestru Vladimir Tukmanov, clasat al doilea, după campionul mondial Karpov. În partida sa cu Razuvaiev, Tukmanov a avut satisfacția ca adversarul său să aleagă o variantă din apărarea vestindiană; în această variantă Tukmanov pregătise o inovație valoroasă care a contribuit, probabil în mod

decisiv, la întreaga desfășurare a partidei.

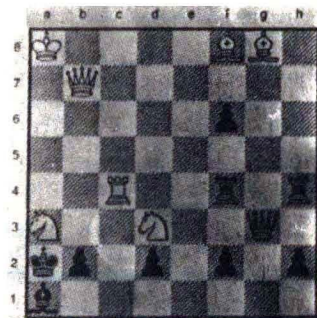
Iată cum a decurs lupta: Alb-Tukmanov, negru Razuvaiev 1.d4, Cf6 2.c4, e6 3.Cf3, b6 4.g3, Na6 5.Cbd2, Nb7 6.Ng2, Ne7. Jocul negrului se bazează în această variantă pe controlarea cîmpului e4, ca un element decisiv în împiedicarea dezvoltării armonioase a figurilor albe. Continuarea obișnuită a albului în această poziție este rocadă mică, urmată de c3 și Nb2. În locul acestei continuări, albul introduce în joc „arma secretă” pe care a pregătit-o 7.e4!! Un sacrificiu de pion chiar pe cîmpul în jurul căruia se duce bătălia strategică. O mutare eminamente ofensivă chiar înainte de efectuarea propriei rocade. Ideea sacrificiului este aceea de a obține, în schimbul pionului, inițiativa și posibilitatea de a crea o serie de amenințări tactice.

Negrul acceptă sacrificiul (7...C:e4), dar după 8.Ce5 preferă în locul unei mutări mai prudente (8...d5) un joc ceva mai aventuros: 8...Nb4. Albul pornește cu hotărîre la atac (9.Dg4) și Razuvaiev crede că prin rocadă își pune la adăpost regele și scapă de griji. Se înșală însă! 9...0—0 10.N:e4, f5 urmează o surpriză de proporții: 11.N:b7!! Un sacrificiu de regină pe care Tukmanov l-a întrevăzut chiar din momentul punerii pe altar a pionului pe e4. 11...f:g4 12.N:a8, c6.

Pentru regina sacrificată albul a obținut o compensație satisfăcătoare: un turn, un cal și un nebulun. Singura șansă a negrului, după cum remarcă marele maestru Alexei Suetin, care a comentat partida, este aceea de a încerca să prindă în capcană nebulunul din a8. Va reuși el oare? Iată cum a continuat lupta dintre cei doi mari maeștri: 13.0—0, Dc7 14.Ce4, Ne7 15.Nf4, d6 16.C:g4, Cd7 17.c5!, b:c5 18.d:c5, e5 19.c:d5, N:d5. Albul are amîndoi nebulunii sub amenințare; înseamnă asta oare că negrul a reușit să captureze o piesă? Analizele lui Tukmanov au fost mai profunde: 20.Tad!! Acum, dacă negrul ia la a8 urmează 21.T:d6 e:f4 22.T:d7!!, D:d7 23.Cf6+, g:f6 24.Cf6 cu recîștigarea damei și o poziție superioară. Negrul este obligat să-și retragă nebulunul: 20.Ne7 și urmează 21.T:d7!, D:d7 22.C:e5, De6 23.N:c6. În sfîrșit, nebulunul scapă din capcană... 23...g5 24.Nd7, Dd5 25.Cc3, Dc5 26.Ne6+, Rg7 27.Cd7 și Razuvaiev se recu-nește învins.

Problema nr. 21

Albul joacă și dă mat în două mutări.

Soluția problemei nr. 20, compusă de marele maestru englez C. Mansfield 1.Dd6!

U. VĂLUREANU